

Politiikkamuistio: Tekoälyn tilannekuva ja suositukset

22.5.2026

Sisällys

Tiivistelmä: Fingon suositukset Suomelle.....	2
Fingon tilannekuva tekoälystä.....	3
Tekoälyä ohjaavat sopimukset, ohjeistukset ja lait.....	5
Fingon suositukset tekoälyn kehitykseen, hallintaan ja käyttöön.....	8
Lisätiedot	11

AI-seloste:

Tämä dokumentin tuottamisessa on käytetty tekoälyä paikoittain kielenhuoltoon, taustamateriaalin tiivistämiseen, lähteiden koostamiseen ja tekstin muotoiluun kohdissa "Tekoälyä ohjaavat sopimukset, ohjeistukset ja lait" ja "Fingon suositukset tekoälyn kehitykseen ja käyttöön". Fingon asiantuntijat vastaavat kaikesta sisällöstä.

Tiivistelmä: Fingon suositukset Suomelle

Fingo suosittelee, että

- Suomi ajaa **kehittyvien maiden osallistumista kansainvälisiin teknologia globaalihallinnan prosesseihin** sekä edistää kansainvälisiä rahoitusmekanismeja (esim. ehdotettu YK:n globaali AI-rahasto), jotka tukevat kehittyvien maiden pääsyä dataan, laskentatehoon ja osaamiseen.
- Suomi sitoutuu edistämään tekoälyn kehittämistä ja käyttöä tavalla, joka **kaventaa globaalia digitaalista kuilua** ja tukee kansainvälisiä aloitteita, jotka varmistavat **tekoälyn hyötyjen jakautumisen tasaisemmin**. Tuetaan hankkeita, joissa globaalin etelän maat hallitsevat itse keräämänsä datan ja voivat kehittää omia, kulttuurisesti relevantteja sovelluksiaan avoimen lähdekoodin pohjalta.
- Suomen tulee edistää kansainvälisiä rahoitusmalleja, jotka **eivät johda kehittyvien maiden velkaantumisen syvenemiseen** teknologiahankintojen vuoksi.
- Suomi tukee ja toimeenpanee jatkossakin EU:n kautta teknologiaryityksille asetettuja **sitovia velvoitteita, tehokasta valvontaa sekä yksilöiden oikeussuojakeinoja**. Erityistä huomiota on kiinnitettävä algoritmiseen syrjintään, datan hallintaan ja digitaalisen vallan keskittymiseen.
- Suomi **edistää globaalisti riskiperusteista sääntelyä**, jossa korkean riskin sovelluksia valvotaan tiukasti ja ihmisoikeudet turvataan tekoölyavusteisissa yhteiskunnissa. EU:n tekoölyasetus tarjoaa vahvan pohjan kansainväliselle keskustelulle.
- Suomi ja EU soveltavat **globaalin etelän maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä samoja standardeja ja työkaluja** (kuten EU:n tekoölyasetus ja HUDERIA) kuin omien kansalaistensa ja yhteiskuntiensa suojaamiseen.
- Suomi kytkee **teknologiaulkopolitiikan (ml. tekoölypolitiikka) systemaattisesti kehityspolitiikkaan** ja Agenda 2030 -tavoitteisiin sekä mahdollisuuksien, että riskien näkökulmasta.
- Suomen ja EU:n investointien tulee perustua **aidosti kumppanimaiden tarpeisiin ja vahvistaa paikallisia innovaatioekosysteemejä**. Digitaalisten ratkaisujen ei tule lisätä teknologista riippuvuutta yksittäisistä toimijoista tai alueista. Kaikissa hankkeissa tulee arvioida ihmisoikeus-, tasa-arvo- ja ympäristövaikutukset.
- suomalaiset poliittiset **puolueet laativat oman tekoölyyn keskittyvän vision** tarjolle laajaan kansalaiseskusteluun ja nostavat aiheen monipuolisesti esille myös tulevilla eduskuntavaaleilla.
- Suomen tulee myös edistää **työntekijöiden oikeuksia tekoölymurroksessa** ottaen huomioon painottaen haavoittuvien ryhmien aseman niin kotimaassa kuin maailmalla.
- Suomi edistää sääntelyä ja ohjauskeinoja, jotka lisäävät **läpinäkyvyyttä AI-järjestelmien energiankulutuksesta**, kannustavat energiatehokkaisiin malleihin ja huomioivat koko elinkaaren (data, laskenta, laitteet).

Jotta elämä olisi reilumpaa. Ihan kaikkialla.

Fingon tilannekuva tekoälystä

Tekoäly (AI) on poikkeuksellinen keksintö: se kohdistuu kaikkien keksintöjen ja kehityksen taustalla olevaan perustaan, eli älykkyyteen itseensä. Siten sillä on erityisen voimakas vaikutus kieltä, ajattelua ja ongelmanratkaisua vaativaan tekemiseen ja kehittämiseen. Yhdistettynä robotiikkaan vaikutus laajenee myös fyysiseen toimintaan.

Tekoäly vaikuttaa laajasti yhteiskuntiimme

Tekoäly on enenevässä määrin osa yhteiskuntien perusrakenteita ja ihmisten päivittäistä toimintaa samalla tavalla kuin sähkö, internet ja kännykät. Tekoälyn käyttöä on vaikeaa välttää, sillä se on integroitunut osaksi mm. laitteiden käyttöjärjestelmiä, sosiaalista mediaa ja autojen turvatoimintoja.

Nykyiseen kehitykseen liittyy valtavia mahdollisuuksia ja riskejä. Tekoäly voi auttaa kehittämään terveydenhuoltoa ja koulutusta sekä mahdollistaa uusia tieteellisiä läpimurtoja. Toisaalta sitä käytetään vakuuttavan disinformaation levittämiseen, huijauksiin. Tekoälyn kehitys voi muuttaa yhteiskuntia niin nopeasti, että siitä aiheutuu merkittävää haittaa kansalaisille, demokratialle ja hyvinvoinnille.

Koska demokratia on pohjimmiltaan keskustelua yhteisistä asioista ja on mahdollista nykyisessä mittakaavassa vain tehokkaan informaatio- ja viestintäteknologian avulla (aiemmin esimerkiksi sanomalehtien ja radion kautta, nykyään useimmiten digitaalisilla, algoritmien kuratoimilla alustoilla), tekoälyn valta ulottuu demokratian ytimeen. Se, joka ohjaa ihmisten välistä keskustelua, ohjaa myös päätöksentekoa. Tämän vuoksi kansalaisten ja päättäjien digilukutaito on erityisen tärkeää tekoälyn aikakaudella.

Teknologia, digitaaliset alustat ja algoritmit eivät ole neutraaleja, vaan ne heijastavat niihin rakennettuja arvoja ja toimivat vallankäytön välineinä. Samalla tavalla kuin aikaisemmat teolliset vallankumoukset ovat synnyttäneet esimerkiksi sosialistisia ja kapitalistisia yhteiskuntamalleja, tekoäly luo pohjan erilaisille ratkaisuille riippuen yhteiskuntien tavoitteista ja arvoista. Esimerkiksi Kiinan, Euroopan, Yhdysvaltojen ja Afrikan unionin maiden yhteiskunnalliset visiot poikkeavat toisistaan.

Uudet teknologiset keksinnöt toimivat usein vahvistimina: ne ihmiset, yhteisöt, organisaatiot ja maat, joilla on hyvä koulutus, osaaminen, resurssit, yhteydet ja laitteistot, hyötyvät niistä enemmän kuin heikommassa asemassa olevat. Näin käy myös tekoälyn kohdalla: Yhdysvallat hyötyy tekoälystä enemmän kuin Eurooppa, Suomi enemmän kuin Sudan. Toisaalta tekoäly voi mullistaa työmarkkinoita erityisesti niin tietotyössä. Mitä vaativampi tehtävä ja mitä korkeampi palkka, sitä houkuttelevampaa on sen automatisointi. Nykyiselläänkin tekoäly aiheuttaa negatiivisia lieveilmiöitä työmarkkinoilla: monet digijätit ovat ulkoistaneet kielimallien yksitoikkoista ja henkisesti raskasta koulutusta globaalien etelän maihin, joissa palkkaus ja työntekijöiden oikeusturva ovat matalalla tasolla.¹

Tekoälyä hyödynnetään myös yhä enemmän aseteollisuudessa. Esimerkiksi Israel on kehittänyt ja käyttänyt lukuisia AI-pohjaisia järjestelmiä (esimerkiksi Lanvender, Where's Daddy) Gazan sodassa ihmisten ja kohteiden automaattiseen tunnistamiseen. Monet näistä järjestelmistä pyörivät digijättien, mm. Googlen,

---

¹ Kts. esim. [Meet Mercy and Anita – the African workers driving the AI revolution, for just over a dollar an hour | AI \(artificial intelligence\) | The Guardian](#)

Amazonin, Microsoftin ja OpenAI:n alustoilla. Maailmassa ei ole toistaiseksi sitovia sopimuksia, jotka sääntelisivät tekoälyn käyttöä sodassa.²

Ympäristö

Paperittomaan toimistoon siirtyessä visiona oli ympäristöystävällinen teknologia, joka vähentäisi materiaalien kulutusta ja loisi aineettomien palveluiden ja tuotteiden talouden. Elektroniikkateollisuuden ja viimeistään tekoälyn voimakkaan kasvun myötä visio näyttää kääntyvän päinvastaiseksi. Vuonna 2025 Google, Meta ja Amazon käyttivät arviolta 364 miljardia dollaria datakeskusten rakentamiseen pelkästään Yhdysvalloissa. IEA:n arvion mukaan datakeskusten globaali sähkönkulutus kasvaa noin 15 % vuodessa vuoteen 2030 asti (tästä tekoälyn osuus noin kolmasosa - puolet), mikä on yli neljä kertaa nopeammin kuin muiden sektoreiden sähkönkulutus yhteensä. Kokonaiskulutus lähes kaksinkertaistuu, noin 945 TWh:iin vuoteen 2030 mennessä, joka vastaa noin 3 % maailman sähkönkulutuksesta

Digitaaliset laitteet ovat lisäksi muuttuneet mineraali-intensiivisemmiksi: puhelimet käyttivät 10 alkuainetta vuonna 1960, 27 vuonna 1990 ja jo 63 vuonna 2021. Kobolttin, grafiitin ja litiumin kysynnän ennustetaan kasvavan 500 prosenttia vuoteen 2050 mennessä.

Toiveet siitä, että tekoäly auttaa ratkaisemaan ilmastonmuutokseen, energiatuotantoon ja ylikulutukseen liittyvät ongelmat, vaikuttavat tällä hetkeltä kaukaisilta.

Kilpailua vallasta

Tekoälyä kehitetään tällä hetkellä kilpavarustelun kaltaisessa tilanteessa. AI:ta kehittävät yritykset sekä valtiot, erityisesti Yhdysvallat ja Kiina, pyrkivät mahdollisimman nopeasti kehittämään yhä kyvykkäämpää tekoälyä. Taustalla on ajatus, että se, joka ensimmäisenä saavuttaa merkittävän etumatkan, saa ratkaisevan aseman markkinoilla ja globaalissa valtapoliitikassa.

Turvallisempi kehitystahti olisi hitaampi, mutta kilpailutilanne ei ainakaan toistaiseksi ole mahdollistanut harkitumpaa etenemistä. Vastapainoksi tekoälyn kehityksessä tehdään myös tutkimusyhteistyötä, kehitetään avoimia malleja ja toimitaan kansainvälisten sopimusten, kuten EU:n tekoälyasetuksen ohjaamana.

Nykyisellään Eurooppa (ja monet muun maanosat) on kuitenkin pitkälti riippuvainen Yhdysvaltojen digitaalisesta infrastruktuurista. Lähes kaikki eurooppalaisten käyttämät pilvi- ja tekoälypalvelut, käyttöjärjestelmät ja sosiaalisen median alustat ovat muutaman yhdysvaltalaisen yrityksen hallussa. Tämä keskittää merkittävää taloudellista, teknistä ja vaikutusvaltaa Euroopan ulkopuolelle. Tarve teknologiseen itsenäisyyteen on noussut viime aikoina turvallisuuspolitiiseksi kysymykseksi.³

Vastaavat aiheet näkyvät esimerkiksi Afrikassa tai Latinalaista Amerikassa. Tekoälyn hyödyt ja mahdollisuudet eivät jakaannu tasa-arvoisesti maailmassa, jos kielimallit ovat opetettu pääasiassa englanniksi, kiinaksi tai eurooppalaisilla materiaaleilla tai kielillä. Tyypillisesti afrikkalaiset kielet puuttuvat

---

² Kts. esim. <https://www.iiss.org/online-analysis/charting-middle-east/2026/04/the-proliferation-of-ai-enabled-military-technology-in-the-middle-east/>

³ [REPORT on European technological sovereignty and digital infrastructure | A10-0107/2025 | European Parliament](#)

kolonialismin perintönä internetistä ja siten myös kielimalleista. Ilman riittävää dataa tekoäly toimii vähemmistökielillä heikosti tai jopa vaarallisesti käänkösvirheiden, huonon puheentunnistuksen ja puutteellisen ymmärryksen vuoksi. Paikallinen konteksti, kieli ja kulttuuri vaativat erityisiä investointeja monissa globaalien etelän maissa.⁴

Tekoäly haastaa ihmisten roolia

Käsillä olevien haasteiden, kuten työn murroksen, tulonjakokysymysten, disinformaation ja luottamuksen rapautumisen lisäksi on huomioitava mahdollisuus, että tekoäly voi nopean kehityksen myötä alkaa toimia itsenäisesti ja hallitsemattomasti ihmisten hyvinvointia vastaan. Tämä on mahdollinen, joskaan ei todennäköinen skenaario.

Todennäköisemmässäkin tulevaisuudessa, jossa ihmistä kyvykkäämpi tekoäly toimii yhteistyössä ihmiskunnan kanssa, olemme täysin uudessa asetelmassa: emme olisi enää älykkyydeltään hallitseva laji. Tämä herättää kysymyksiä siitä, miten sopeudumme ja millaiseksi yhteiskuntamme muotoutuvat.

Yksilön näkökulmasta vaikutukset liittyvät erityisesti ajattelukykyyn ja toimijuuteen. Keskeinen kysymys on, jatkammeko ajattelutaitojemme kehittämistä vai alammeko pitää niitä vähitellen tarpeettomina. Parhaassa tapauksessa tekoäly tukee ajattelua ja vahvistaa toimijuutta. Huonommassa skenaariossa siirrämme ajattelun yhä enemmän algoritmeille ja samalla heikennämme omaa kykyämme ratkaista ongelmia. Tämä voi johtaa myös kasvavaan eriarvoisuuteen ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitojen suhteen.

Koska tekoälyn kehitystä ei voi enää pysäyttää, on yksilöiden, yhteisöjen, valtioiden ja globaalien toimijoiden välttämätöntä ennakoita, varautua ja ohjata tekoälymurrosta suuntaan, joka minimoi haitat ja jakaa hyödyt mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Tekoälyä ohjaavat sopimukset, ohjeistukset ja lait

Vaikka tekoälyn kehitys on erittäin nopeaa ja pääasiassa yritysvetoista, emme kuitenkaan ole globaalisti, EU:ssa tai Suomessa villissä lännessä. Tekoälyä ohjaavat useat sopimukset, periaatepäätökset, lait ja ohjeistukset. Tässä kooste tärkeimmistä:

1. Globaalitaso

Alla listatut instrumentit ohjaavat valtioiden lainsäädäntöä, vaikka ne eivät useimmiten ole juridisesti sitovia (pl. Euroopan neuvoston sopimus, Council of Europe Framework Convention on AI).

UN Global Digital Compact (2024). YK:n kehys digitaalisen maailman hallinnalle. Sisältää sitoumukset tekoälyn kansainvälisestä hallinnasta ja tieteellisestä paneelista.

---

⁴ Esimerkiksi [African languages for AI: the project that's gathering a huge new dataset](#) ja [Latam-GPT and the search for AI sovereignty | Brookings](#)

Council of Europe Framework Convention on AI (2024). Ensimmäinen kansainvälinen, oikeudellisesti sitova tekoälysohje. Keskittyy ihmisoikeuksiin ja demokratiaan (mukana mm. USA, UK ja Israel).

G7 Hiroshima AI Process (2023). Kansainväliset käytännesäännöt (Code of Conduct) edistyksellisten tekoälyjärjestelmien kehittäjille.

UNESCO Recommendation on the Ethics of AI (2021). Ensimmäinen 193 valtion hyväksymä globaali eettinen kehys.

OECD AI Principles (2019, päivitetty 2024). Keskeinen standardi vastuulliselle tekoälylle; pohjana monelle kansalliselle strategialle.

2. EU – alueellinen taso

EU on maailman johtava alueellinen sääntelijä, joka on rakentanut kattavan lainsäädäntökehikon tekoälylle.

EU AI Act (2024): Maailman ensimmäinen laaja tekoälyasetus. Perustuu riskiperusteiseen lähestymistapaan:

- *Kielletty tekoäly* (esim. sosiaalinen pisteytys).
- *Korkean riskin tekoäly* (esim. rekrytointi, terveydenhuolto).
- *Rajatun riskin tekoäly* (esim. chatbottien läpinäkyvyysvaatimus).
- *Vähäisen riskin tekoäly* (esim. roskapostisuodattimet).

Tukeva lainsäädäntö: GDPR (tietosuoja), Digital Services Act (verkkoalustat), Digital Markets Act (kilpailu), Data Act (datan käyttö) ja Cyber Resilience Act (tietoturva, tulossa). Huomioi myös ihmisoikeusperustainen vaikutustenarviointityökalu HUDERIA.⁵

3. Kansallinen taso (Suomi)

Suomessa tekoälyn sääntely nojaa EU-asetuksiin, mutta kansallinen toimeenpano ja viranomaisvalvonta ovat keskiössä.

Keskeinen lainsäädäntö: Tietosuojalaki, hallintolaki (hyvä hallinto automaatioissa), syrjintälainsäädäntö, tekijänoikeuslaki ja julkisuuslaki.

Toimeenpano ja valvonta:

---

⁵ [HUDERIA - risk and impact assessment of AI systems - Artificial Intelligence](#)

Traficom: Keskeinen koordinoiva viranomainen ja markkinavalvonta.

Tietosuojavaltuutettu: Valvoo henkilötietojen käsittelyä ja perusoikeuksia.

DVV (Digi- ja väestötietovirasto): Tukee julkisen hallinnon tekoälyn hyödyntämistä ja eettisyyttä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) & Tukes: Valvovat kuluttajansuojaa ja tuoteturvallisuutta.

Suomen teknologiaulkopolitiikka:

Ulkoministeriön mukaan teknologiaulkopolitiikka on kansainväliseen teknologiapolitiikkaan ja teknologiseen yhteistyöhön liittyvää ulkopoliittista vaikuttamista. Suomen teknologiaulkopolitiikan kärkitavoitteet ja toimenpiteet on määritelty ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä kansainvälisiä taloussuhteita ja kehitysyhteistyötä koskevien selontekojen pohjalta. Suomen teknologiaulkopolitiikka näkee, että **teknologian kiihtyvä kehitys ja kasvava merkitys geopoliittisen ja taloudellisen kilpailun välineenä ovat nostaneet teknologiakysymykset ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskiöön.**

Teknologiamurros luo uusia mahdollisuuksia talouden ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi, mutta asettaa samalla haasteita kilpailukyvyille, kansalliselle turvallisuudelle, demokratialle ja ihmisoikeuksille. Suomen asema teknologisesti edistyneenä valtiona luo mahdollisuuksia ja tarpeita kansainväliselle vaikuttamiselle.⁶

Teknologiaulkopolitiikka pyrkii luomaan edellytyksiä⁷

1. teknologian turvalliselle kehittämiselle ja soveltamiselle,
2. suomalaisen teknologiasektorin kasvulle ja kansainvälistymiselle,
3. sääntöpohjaisen järjestelmän kyvyille hallita teknologiakehitykseen liittyviä riskejä, sekä
4. teknologian hyödyntämiselle kestävän kehityksen tukena.

---

⁶ [Suomen teknologiaulkopolitiikan painopisteet - Ulkoministeriö](#)

⁷ [Suomen teknologiaulkopolitiikan painopisteet - Ulkoministeriö](#)

Fingon suositukset tekoälyn kehitykseen, hallintaan ja käyttöön

1. Globaalin etelän maiden osallisuus ja hyöty varmistettava

Fingo korostaa globaalin etelän maiden osallisuuden merkitystä teknologian globaalihallinnan prosesseissa. Edustuksen näkökulmasta suurin osa maailman valtioista on jäänyt kansainvälisten tekoälyn hallintaa koskevien keskustelujen ulkopuolelle. Vain seitsemän maata on mukana kaikissa seitsemässä merkittävässä YK:n ulkopuolisessa tekoälyaloitteessa⁸, kun taas 118 maata ei osallistu yhteenkään niistä (pääosin globaalissa etelässä).⁹

Maailmanpankin ja UCTAD:in mukaan 87 % merkittävistä tekoälymalleista, 86 % tekoälystartupeista ja 91 % riskipääomarahoituksesta sijaitsee korkean tulotason maissa, vaikka niiden osuus maailman väestöstä on vain 17 %. Ylemmän keskitulotason mailla on hallussaan 18 % datakeskuskapasiteetista, alemman keskitulotason mailla 5 % ja pienituloisilla mailla alle 0,1 %. Afrikan osuus maailman datakapasiteetista jää alle yhteen prosenttiin, ja infrastruktuurikuilun umpeen kurominen vaatisi 2,6 biljoonan dollarin investoinnit vuoteen 2030 mennessä.¹⁰

Tekoäly on teknologisen ratkaisun lisäksi vahvasti vallan, resurssien ja oikeudenmukaisuuden kysymys. Ilman sitovia sääntöjä, resurssien uudelleenjakoa ja globaalin etelän täysipainoista osallistumista tekoälymurros uhkaa syventää eriarvoisuutta. Oikein ohjattuna se voi kuitenkin tukea kestävästä kehitystä ja vahvistaa ihmisten toimijuutta.

Fingo kannattaa arvopohjaista lähestymistapaa, ja korostaa, että sen on konkretisoiduttava sitovina normeina, resursointina ja aidosti osallistavana globaalina päätöksentekona. Kestävän kehityksen tavoitteisiin sisältyvän Leave No One Behind-periaate tulee päteä myös tekoälyn ja muiden murresteknologioiden yhteydessä.

Fingo suosittelee, että

- **Suomi ajaa kehittyvien maiden osallistumista kansainvälisiin teknologia globaalihallinnan prosesseihin sekä edistää kansainvälisiä rahoitusmekanismeja (esim. ehdotettu YK:n globaali AI-rahasto), jotka tukevat kehittyvien maiden pääsyä dataan, laskentatehoon ja osaamiseen.**
- **Suomi sitoutuu edistämään tekoälyn kehittämistä ja käyttöä tavalla, joka kaventaa globaalia digitaalista kuilua ja tukee kansainvälisiä aloitteita, jotka varmistavat tekoälyn**

⁸ OECD AI Principles (2019), G20 AI principles (2019), Council of Europe AI Convention drafting group (2022–2024), GPAI Ministerial Declaration (2022), G7 Ministers' Statement (2023), Bletchley Declaration (2023) and Seoul Ministerial Declaration (2024).

⁹ [Governing AI for Humanity final report en.pdf](#)

¹⁰ [Strengthening AI Foundations: Emerging Opportunities for Developing Countries. From divides to dialogue, here's how developing countries can catch the AI boom | UN Trade and Development \(UNCTAD\)](#)

hyötyjen jakautumisen tasaisemmin. Tuetaan hankkeita, joissa globaalit etelän maat hallitsevat itse keräämänsä datan ja voivat kehittää omia, kulttuurisesti relevantteja sovelluksiaan avoimen lähdekoodin pohjalta.

- Suomen tulee edistää kansainvälisiä rahoitusmalleja, jotka eivät johda kehittyvien maiden velkaantumisen syvenemiseen teknologiahankintojen vuoksi.

2. Tekoälyn hallinta vaatii globaaleja sopimuksia ja hallintoa

Murrosteknologioita ei pidä jättää globaalisti markkinalogiikan varaan, vaan niitä pitää hallita vahvasti normein, standardein ja valvonnalla. Nykyisen tekoälyn, sekä tulevaisuudessa AGI¹¹-riskejä ei voi hallita yksittäinen valtio, vaan tarvitaan yhteisiä kriteerejä, riskirajoja ja arviointikäytäntöjä. Fingo korostaa, että tekoälyn hallinnan tulee perustua laajaan globaaliin yhteistyöhön, jotta vältetään teknologian geopoliittinen blokkiutuminen ja sääntelyn sirpaloituminen.

Fingo suosittelee, että

- Suomi tukee ja toimeenpanee jatkossakin EU:n kautta teknologiayrityksille asetettuja sitovia velvoitteita, tehokasta valvontaa sekä yksilöiden oikeussuojakeinoja. Erityistä huomiota on kiinnitettävä algoritmiseen syrjintään, datan hallintaan ja digitaalisen vallan keskittymiseen.
- Suomi edistää globaalisti riskiperusteista sääntelyä, jossa korkean riskin sovelluksia valvotaan tiukasti ja ihmisoikeudet turvataan tekoälyavusteisissa yhteiskunnissa. EU:n tekoälyasetus tarjoaa vahvan pohjan kansainväliselle keskustelulle.
- Suomi ja EU soveltavat globaalit etelän maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä samoja standardeja ja työkaluja (kuten EU:n tekoälyasetus ja HUDERIA¹²) kuin omien kansalaistensa ja yhteiskuntiensa suojaamiseen.

3. Teknologiaulkopoliikka osana kehityspoliitikkaa

Kuten Suomen teknologiaulkopoliitikka arvioi, teknologian kiihtyvä kehitys ja kasvava merkitys geopoliittisen ja taloudellisen kilpailun välineenä ovat nostaneet teknologiakysymykset ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskiöön. Fingo korostaa, että kehityspoliitikka on osa tätä kokonaisuutta. Esimerkiksi Finnfund on sitoutunut kaksinkertaistamaan digitaaliteknoologiaan kohdistuvat sijoituksensa vuoteen 2027 mennessä. Vuonna 2024 uusista sijoituksista 40% kohdistui digitalisaation tukemiseen eri sektoreilla.

---

¹¹ Artificial General Intelligence = ihmisen tasoiseen (tai sen ylittävään) yleiseen tekoälyyn, jonka hallintaan ja vaikutuksiin liittyy riskejä.

¹² [HUDERIA - risk and impact assessment of AI systems - Artificial Intelligence](#)

Fingo suosittelee, että

- **Suomi kytkee teknologiaulkopoliitiikan (ml. tekoälypolitiikka) systemaattisesti kehityspoliitiikkaan ja Agenda 2030 -tavoitteisiin sekä mahdollisuuksien, että riskien näkökulmasta.**
- **Suomen ja EU:n investointien tulee perustua aidosti kumppanimaiden tarpeisiin ja vahvistaa paikallisia innovaatioekosysteemejä. Digitaalisten ratkaisujen ei tule lisätä teknologista riippuvuutta yksittäisistä toimijoista tai alueista. Kaikissa hankkeissa tulee arvioida ihmisoikeus-, tasa-arvo- ja ympäristövaikutukset.**

4. Tekoäly vaatii poliittista visiota ja yhteiskuntakeskustelua

Nopeasti kehittyvä tekoälyn vaikutukset yhteiskuntiimme ja ympäristöön kasvavat jatkuvasti. IMF:n¹³ mukaan ns. kehittyneissä talouksissa noin 60 % töistä on alttiina tekoälyn vaikutuksille, mikä johtuu ajattelutyöhön painottuvien töiden yleisyydestä. Näistä arviolta puolet voi kärsiä tekoälystä ja puolet hyötyä tuottavuuden kasvun kautta. Vaikka monet ns. kehittyvät maat kohtaavat vähemmän välittömiä häiriöitä, ne ovat myös heikommin valmistautuneita hyötymään tekoälystä, mikä voi syventää digitaalista kuilua ja maiden välistä tuloeroa.

Tällä on vaikutusta työllisyyden lisäksi (uudelleen)koulutuspolitiikkaan, toimeentuloon ja lukuisten ihmisten yhteiskunnalliseen asemaan. Lisäksi ihmisen rooli ajatusten, innovaatioiden ja näkemysten tuottajana, sekä niiden toteuttajana on muuttumassa. Tämän murroksen ennakointi ja hallinta hyötyisi laajemmasta poliittisesti- ja kansalaiskeskustelusta.

Fingo suosittelee, että

- **suomalaiset poliittiset puolueet laativat oman tekoälyyn keskittyvän vision tarjolle laajaan kansalaiskeskusteluun ja nostavat aiheen monipuolisesti esille myös tulevaisuudessa eduskuntavaaleissa.**
- **Suomen tulee myös edistää työntekijöiden oikeuksia tekoälymurroksessa ottaen huomioon painottaen haavoittuvien ryhmien aseman niin kotimaassa kuin maailmalla.**

5. Tekoälyn vaatimat resurssit ovat muodostumassa ympäristöongelmaksi

Tekoälymallien energiatehokkuus yksittäisissä toiminnoissa on parantunut huomattavasti.

---

¹³ **IMF 2024** Cazzaniga et al., "Gen-AI: Artificial Intelligence and the Future of Work", IMF Staff Discussion Note SDN2024/001 <https://www.imf.org/-/media/files/publications/sdn/2024/english/sdnea2024001.pdf>

Tyypillinen ChatGPT-kysely kuluttaa nykyisin noin 0,3 wattituntia, mikä on kymmenen kertaa vähemmän kuin vuoden 2023 alkupuolella.¹⁴ Ero selittyy tehokkaammilla malleilla ja laitteistoilla. Googlen jakamaan dataan perustuvien kolmannen osapuolen laskelmien perusteella päivittäinen 10 kyselyn käyttö vastaisi britannialaisen noin 0,03 % päivittäisestä sähkökäytöstä.¹⁵

Vaikka yksittäisten tekoälytoimintojen energiatehokkuus on parantunut nopeasti, kokonaiskulutus kasvaa silti voimakkaasti: IEA:n mukaan datakeskusten sähkönkulutus kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä, ja tekoälyyn keskittyvien datakeskusten kulutus kolminkertaistuu. Kasvua selittää kysyntä, joka ylittää tehokkuusparannukset (ns. Jevonsin paradoksi). Lisäksi vedenkulutus ja kriittisten mineraalien tarve kasvavat sähkönkulutuksen rinnalla.

Fingo suosittelee, että Suomi edistää sääntelyä ja ohjauskeinoja, jotka lisäävät läpinäkyvyyttä AI-järjestelmien energiankulutuksesta, kannustavat energiatehokkaisiin malleihin ja huomioivat koko elinkaaren (data, laskenta, laitteet).

Lisätiedot

Mika Välitalo

Asiantuntija, Monitoimijayhteistyö ja digitaalinen kehitys

+358 503 176 735 | mika.valitalo@fingo.fi

Essi Lindstedt

Asiantuntija, Globaali oikeudenmukaisuus

+358 50 317 6700 | essi.lindstedt@fingo.fi

Ilmari Nalbantoglu

Johtaja, vaikuttaminen ja oppiminen

+358 50 317 6693 | ilmari.nalbantoglu@fingo.fi

---

¹⁴ IEA, *Energy and AI* (huhtikuu 2025) sekä *Key Questions on Energy and AI* (huhtikuu 2026).
<https://www.iea.org/reports/energy-and-ai>

¹⁵What's the carbon footprint of using ChatGPT or Gemini? [August 2025 update]
<https://hannahritchie.substack.com/p/ai-footprint-august-2025>